

11. Pedologie

V okrese Vsetín se vyskytují zemědělské půdy, které zahrnují zejména tyto půdní typy: hnědozemě, ilimerizované půdy, oglejené půdy, hnědé půdy (kambizemě) typické a kyselé. Vyšší polohy okresu, převážně pokryté lesními komplexy, tvoří hnědé půdy kyselé, silně kyselé, podzolované a podzoly. Třetí kategorie půd jsou půdy, jejichž vlastnosti člověk úplně změnil nebo, které uměle vytvořil - tzv. antropogenní půdy, nacházející se v oblastech souvislé i rozptýlené zástavby, rekultivovaných skládek apod.

Nivní půdy (fluvizemě), jsou vázány na údolní nivu Vsetínského i Rožnovské Bečvy a jejich přítoků (např. Senice, Rokytenka, Loučka). Vytvořily se na nivních sedimentech s výskytem vysoké hladiny podzemní vody. Převážně jsou to půdy hluboké, zrnitostní složení je velmi proměnlivé (půdy jílovitohlinité až jílovité, místy hlinité). Jejich fyzikální vlastnosti jsou málo příznivé, jsou to půdy dosti slehlé a méně provzdušněné. Charakteristicky je výskyt lokálních zamokření (výskyt nivní půdy glejové), povrch nivy je často zaplavován povodněmi. Při častých regulacích vodních toků a provedených odvodněních dochází ke snížení hladiny spodní vody, k lepšímu provzdušnění půd a jejich intenzivnějšímu zemědělskému využití.

Hnědozemě se nacházejí ostrůvkovitě v mírně zvlněném reliéfu Kelčské a Příborské pahorkatiny. Půdotvorným substrátem jsou spraše, sprašové hlíny, místy deluvia flyšových hornin. Hlavním pedogenetickým procesem je mírná ilimerizace, reakce je slabě kyselé až neutrální. Převažují hluboké půdy, zrnitostně hlinité až jílovitohlinité. Hnědozemě mají značnou poutací schopnost a obsahují dostatečné množství živin. Patří mezi agromicky hodnotné půdy.

Illimerizované půdy (luvizemě) se vyskytují obdobně jako hnědozemě - lokálně v severní a severozápadní části okresu. Půdotvorným substrátem jsou spraše, sprašové hlíny, polygenetické svahové sedimenty. Pedogenetický proces illimerizace probíhá intenzivněji v kyselejším prostředí než u hnědozemí. Vedle tohoto procesu se uplatňuje i oglejení, které zanechává nápadné stopy v půdním profilu (výskyt illimerizovaných půd oglejených). Pro vodní režim je charakteristické sezónní převlhčování, fyzikální vlastnosti díky menšímu provzdušnění jsou méně příznivé. Illimerizované půdy často navazují na hnědozemě, avšak jejich přirozená úrodnost je nižší. Intenzivní kultivací je však dosahováno dobrých výnosů.

Oglejené půdy (pseudogleje) se ojediněle nacházejí zejména v plochých depresivních územích okresu, např. v Rožnovské brázdě. Půdotvorným substrátem jsou hlavně svahové sedimenty. Dominantním pedogenetickým procesem je oglejení, které vede ke vzniku typického glejového horizontu světle šedé až šedavě rezavě hnědé barvy s častými světlými pruhy. Pro vodní režim je příznačné střídání silného provlhčení a vysychání v horních částech profilu, půdní reakce je slabě kyselé až kyselé. Půdní profily jsou dosti hluboké s malou směsí štěrku. Fyzikální vlastnosti velmi málo příznivé. Z hlediska zemědělského jsou to půdy málo úrodné a v minulých desetiletích se jejich vodní režim upravoval melioracemi (odvodnění, provzdušnění).

Hnědé půdy (kambizemě) pokrývají většinu území okresu. Zaujímají rozsáhlé plochy v Hostýnských a Vsetínských vrších, Rožnovské brázdě, Vizovické vrchovině

a Javorníkách. Vyskytují se v širokém rozmezí nadmořských výšek od 400 až do 1000 m. Půdotvorným substrátem jsou horninové komplexy jílovců, břidlic a pískovců karpatského flyše. Určujícím pedogenetickým substrátem jsou horninové komplexy jílovců, břidlic a pískovců karpatského flyše. Určujícím pedogenetickým procesem je sialitizace spojená s hnědnutím. Zrnitostně jsou většinou hlinité až jílovitohlinité, místy obsahují menší množství štěrku. Svrchní horizonty mají dobře strukturní, spodiny slehlejší, snižuje se pórovitost, zvyšuje kapilární vodní kapacita. Podle hloubky patří k půdám středně hlubokým až hlubokým, z hlediska vodního režimu jsou mírně vlhké. Hnědé půdy odrážejí vliv půdotvorného substrátu i nadmořské výšky, což se projevuje určitým zákonitým uspořádáním do výškových pásem. S nadmořskou výškou stoupá hloubka půdy, zvyšuje se kyprost a roste obsah humusu, který je však kyselejší. S vyšším množstvím srážek se zvětšuje míra vymytí, čímž klesá hodnota stupně sorpční nasycenosti půdy. Proto se v nižších nadmořských výškách setkáváme s hnědými půdami typickými (nasycenými), které přecházejí ve vyšších polohách do hnědých půd kyselých a hnědých půd podzolovaných. Hnědé půdy jsou často doprovázeny skeletovými půdami - rankery, pro něž jsou často charakteristické suťové lesy. Hnědé půdy jsou z lesnického hlediska dobré až velmi dobré lesní půdy, proto jsou většinou zalesněny. Méně svazitých, klimaticky příhodných ploch je využíváno zemědělsky.

Podzoly se vyskytují lokálně v nejvyšších polohách okresu v nadmořských výškách okolo 1000 m. Vznikají působením intenzivního procesu podzolizace, který je podmíněn kyselým, jehličnatým opadem. Podzoly jsou kyselé až extrémně kyselé půdy. Obsah humusu je vysoký, půdy jsou kypřé s příznivými fyzikálními vlastnostmi. Jejich vodní režim je příznivý. Přirozená úrodnost je malá, půdy jsou zemědělsky nevýznamné. Výhradně se jich využívá lesnický.

Struktura druhů pozemků

V roce 2001 činila výměra okresu 114 308 ha, z toho zemědělská půda tvořila 40 834 ha (tj. 36 %) a nezemědělská půda 73 474 ha (tj. 64 %). Zemědělská půda byla k tomuto datu tvořena ze 39 % ornou půdou, 6 % zahradami a ovocnými sady a z 55 % loukami a pastvinami. Nezemědělská půda byla tvořena z 84 % lesními pozemky, 6 % vodními plochami a 10 % zastavěnými plochami.

Usedlost u Kmínků ve Velkých Karlovicích - Malá Hanzlůvka

